

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет лінгвістики**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФЛ

_____ Н. С. Саєнко
(підпис)

« ____ » _____ 2017 р.

«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» НГ-02

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кредитного модуля**

підготовки бакалавра

напряму 6.020303 – «Філологія»

форма навчання заочна

Ухвалено методичною комісією
Факультету лінгвістики
Протокол від 29.06.2017 р. № 10

Голова методичної комісії

_____ С.В. Ібрагімова
(підпис) (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2017 р.

Робоча програма кредитного модуля «Історія української культури» НГ-02
для студентів за напрямом підготовки 6.020303 – «Філологія» освітнього
ступеня бакалавра, за заочною формою навчання складена відповідно до програми
навчальної дисципліни «Історія української культури» (уклад.: І.І. Федорова, С.Ю.
Балакірова, І.К. Покулита та ін.).

Розробник робочої програми:

доцент, канд .філол. н. Онуфрієнко О. П.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри
української мови, літератури та культури

Протокол від «14» червня 2017 року № 11

Завідувач кафедри

_____ О.П. Онуфрієнко

«___» _____ 2017 р.

1. Опис кредитного модуля

Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля
Галузь знань 0203 - гуманітарні науки	Назва навчальної дисципліни, до якої належить кредитний модуль Історія української культури	Форма навчання заочна
Напрямок підготовки 6.020303 – «Філологія»	Кількість кредитів ECTS – 3	Статус кредитного модуля Вибіркова навчальна дисципліна, яка формує компетенції з історії української культури
-	Змістових модулів – 1	Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки
-		Рік підготовки: 2-й
		Семестр – 3-й
Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр	Загальна кількість – 90 год.	Лекції – 4 год.
		Семінарські – 4 год.
	Тижневих годин: аудиторних – 0,4 СРС – 2,8	Самостійна робота – 82 год.
		Вид та форма семестрового контролю залік

Предмет навчальної дисципліни: висвітлення загальних теоретичних проблем культури; концептуальних засад витоків і цивілізаційних віх культури України; ідентифікації національно-самобутнього та загальноєвропейського векторів у становленні національної традиції.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Історія української культури» разом з дисциплінами «Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія України», «Філософія», формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

2. Мета та завдання кредитного модуля

2.1. Метою кредитного модуля є формування у студентів компетентностей:

- здатність сприймати життєво-необхідне, аксіологічне значення національної ідеї, зокрема в сучасній умовах глобалізації світу та процесу євроінтеграції;
- здатність на основі отриманих знань реалізуватися в соціальній, професійній, особистісній сферах, як патріотично-сформована інтелектуально-зріла особистість;

2.2. Основні завдання кредитного модуля

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- закономірностей розвитку історії української культури як логіки культурно-історичного процесу;
- основних стадій світогляду людства, сформованих на різних етапах його історії, особливостей протікання культурогенезу як етногенезу та набуття національного змісту «культурної картини світу» на території України;
- періодів розквіту української культури, – з огляду на те, що саме на цих етапах закладаються світоглядні характеристики ментальності, які у подальших періодах розвитку культури знаходять відображення в формуванні цілісної системи: екосфери і аксіосфери культурного буття;

уміння:

- аналізувати соціокультурний стан сучасного українського суспільства, визначити головні його проблеми й пріоритетні потреби;
- показати, що історія української культури, зокрема її культурологічне осмислення, є науковою рефлексією уявлень про сутність культури й соціально-культурні процеси, звернена до світоглядних потреб сучасної людини;
- інтегрувати власну діяльність у культурне середовище з урахуванням визначеного місця окремих соціокультурних елементів у культурному контексті.

досвід:

- визначення лінії власної поведінки у ставленні до здобутів та втрат в історії української культури

3. Структура кредитного модуля

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практ. (семін.)	СРС
1	2	3	4	6
Розділ (змістовий модуль) 1. Історія української культури як навчальна дисципліна				
<i>Тема 1 Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.</i>	11	2	-	9
Разом за розділом 1	11	2	-	9
Розділ (змістовий модуль) 2. Генеза української культури – процес етногенезу на теренах України				
<i>Тема 2. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.</i>	11	2	-	9
Разом за розділом 2	11	2	-	9
Розділ (змістовий модуль) 3-4. Становлення архетипів української свідомості. Міфологічний світ слов'ян-язичників.				
<i>Тема 3. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомість прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.</i>	7	-	2	5

<i>Тема 4. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.</i>	5	-	-	5
Разом за розділом 3-4	12	-	2	10
Розділ (змістовий модуль) 5. Київська Русь: християнський вимір української культури; феномен двовір'я				
<i>Тема 5. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.</i>	9	-	-	9
Разом за розділом 5	9	-	-	9
Розділ (змістовий модуль) 6. Барокова картина світу в українській культурі XVI-XVIII століть				
<i>Тема 6. Формування національної самосвідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.</i>	11	-	2	9
Разом за розділом 6	11	-	2	9
Розділ (змістовий модуль) 7. Національне самовизначення як тенденція української культури XIX століття.				
<i>Тема 7. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.</i>	9	-	-	9
Разом за розділом 7	9	-	-	9
Розділ (змістовий модуль) 8. Динаміка розвитку української культури в першій половині – 80-х роках XX ст.				
<i>Тема 8. Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини XX ст.</i>	9	-	-	9
Разом за розділом 8	9	-	-	9
Розділ (змістовий модуль) 9. Специфіка трансформацій української культури кінця XX – початку XXI ст.				
<i>Тема 9. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.</i>	5	-	-	5
Разом за розділом 9	5	-	-	5
Домашня контрольна робота (ДКР)	8			8
Всього годин	90	4	4	82

4. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<i>Лекція №1.</i> Предмет і завдання курсу «Історія української культури». Абрис української культури у культуротворчому процесі європейської цивілізації. Феномен української ментальності: світогляд універсалії української нації. Культура як світогляд етнонаціонального буття. Полісематична природа поняття «культура». Багатоаспектність спроб визначення культури. Культура та природа: екосфера самозбереження нації. Культура та історія: аксіосфера української

	<p>духовності. Функції культури. Культурологія як наука про культуру.</p> <p>Завдання на СРС: Підготуватися до виступу на одну із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екзистенціально-антропологічні начала осягнення культури у «філософії серця» Г.Сковороди. 2. Національна концепція культурно-історичного розвитку (М.Костомаров, В. Белозерський, П.Куліш, Т.Шевченко). 3. Розвиток історико-культурного напрямку (М.Драгоманов, В.Липинський, М.Грушевський, Д.Яворницький). 4. Культурологічна палітра творчості І.Франка. 5. Концепції української культури вчених-емігрантів (І. Крип'якевича, І. Огієнка, Д. Антоновича). <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бичко А.К. та інш. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. –К., 1993. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Забужко О. Дві культури. –К., 1999 2. Історія української культури /за ред. І.Крип'якевича. –К., 1994. 3. Попович М.В. Нарис історії культури України. –К.:Артеф, 1998. 4. Семчишин М. Тисяча років української культури. -К., 1993.
2	<p><i>Лекція №2.</i> Концепції походження української культури. Проблема історичної періодизації – основні етапи розвитку української культури. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі. Палеолітичні і мезолітичні форми соціальної організації. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України.</p> <p>Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід в привласнюючого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації. Кардинальні зміни в системі світоглядних уявлень.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>Самостійно законспектувати питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна схема етногенезу українців. 2. Приналежність України до гіпотетичного культурно-історичного центру Землі (циркумпонтійської зони). <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 2. Культура України. Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. –К.: Либідь, 1993.

3. Чмихов М.О. Найдавніша історія України (лекція) // Культурологічні студії: Зб. наук. праць. –К., 1996. –Вип.І.

5. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять ознайомити студентів із духовним надбанням українського народу та взаємодії з культурами інших народів. Метою семінарських занять є самостійна підготовка до більш детального вивчення й закріплення матеріалу, вироблення умінь працювати з літературою, відбирати і систематизувати конкретні дані з історії вітчизняної культури. Студенти повинні аналізувати основні культурні періоди України від найдавніших часів до сьогодення.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
1.	<p>Семінар 1. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура і функції міфу, уявлення про сакральність простору і часу. Логіка міфологічного мислення: принцип антропоморфізму та закон «містичної співпричетності» (Леві-Брюль). 2. Розвиток уявлень про міфічний хаос та про світове яйце як символ порядку, світо устрою. Початкова символіка чисел. 3. Культ найголовніших божеств язичницького пантеону. 4. Концепція Світового дерева як універсальної моделі організованого Всесвіту. Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового дерева. Числові характеристики Світового дерева. Поняття «мікрокосмосу» та «макрокосмосу», їх поєднання в моделі Світового дерева. Образ Світового дерева в народній творчості. Трійця та Світове дерево: семантичні паралелі. <p><i>Рекомендована література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Войтович В. Генеологія богів давньої України. –рівне, 2007. 4. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.
2.	<p>Семінар 2. Формування національної свідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні: розвиток мови, поширення книгодрукування, набуття мистецьких та наукових зв'язків з провідними діячами європейських культур, виникнення культурно-освітніх центрів, закладання традиції меценатства в українській культурі. 2. Бароко як загальноєвропейська культурна доба, стиль та напрям мистецтва й основа формування новоевропейської ментальності. Український бароковий розпис та іконографія. 3. Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і національно-політична роль в історії української культури. Києво-

	<p>Могилянська колегія і її роль в українській гуманітарній думці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Формування та розвиток національно-самобутніх типів архетипуної забудови і жанрів мистецтва. 5. Козацтво як культуру творча сила української ідентифікації. Наукові і освітні центри на Правобережній та Лівобережній Україні. Меценатська діяльність Івана Мазепи. 6. Українська національна архітектурна школа. Архітектурні пам'ятки української культури XVIII ст.. Києва, Чернігівщини, Слобожанщини, Придніпров'я. 7. Просвітництво, його загальноєвропейський контекст, вплив на різні сфери культурного життя українського простору. Творчість Григорія Сковороди. <p><i>Рекомендована література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.
--	---

6. Контрольні роботи

Програмою передбачено ДКР. На виконання ДКР відводиться 10 годин СРС. Метою проведення ДКР є перевірка якості засвоєння інформації, отриманої під час навчального процесу. Проведення контрольної роботи передбачає також перевірку якості засвоєння матеріалу дисципліни «Історія української культури» у формі завдань для самостійної роботи студентів. Їх виконання дозволять реалізувати наукові уподобання щодо вибору теми індивідуального завдання, актуалізувати творчий потенціал у процесі самостійної роботи студентів. Ці завдання є необхідною складовою денної форми навчання (перелік питань та завдань до ДКР дивитись у додатку).

7. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Система рейтингових балів, критерії оцінювання та умови допуску до семестрової атестації наведено у «Положенні про рейтингову систему оцінки успішності студентів з кредитного модуля (дисципліни) НГ-02 «Історія української культури».

8. Методичні рекомендації

Курс «Історія української культури» належить до соціально-гуманітарної підготовки студентів вищих навчальних закладів освіти України. На курс відводиться 90 години, з них 4 годин лекцій, 4 год – семінарські заняття, 82 години – самостійна робота студентів. Враховуючи, що одним із завдань курсу є формування та розвиток у студентів певних умінь і навичок для подальшого використання набутих знань у своїй професійній діяльності, особливого значення набуває ефективна самостійна робота студентів над

доцільним поєднанням теоретичних положень та практичних навичок. Час, відведений на СРС, становить більше половини від передбаченого програмою на вивчення дисципліни.

Самостійна робота студентів з вивчення дисципліни «Історія української культури» має найрізноманітніші форми, а саме:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- складання тез виступу;
- написання наукових повідомлень;
- самостійне вивчення додаткової літератури та окремих питань курсу;
- використання комп'ютерних програм та матеріалів з Інтернету;
- робота із словниками з метою оволодіння основною термінологією;
- підготовка до екзамену.

Лекція, прочитана кваліфікованим, досвідченим викладачем і ретельно законспектована студентом, кладе початок самостійного вивчення предмету студентами тема за темою. Уважне слухання і якомога повніше конспектування лекційного матеріалу є надійним компасом у вивченні дисципліни.

Готуючись до заліку, студент вивчає конспект лекцій та записи підготовки до семінарських занять. Звіряє свої матеріали з програмою курсу, додатково вивчає рекомендовану літературу. Рекомендується до кожної теми складати словник термінів, щоб точно й чітко знати суть кожної наукової категорії та поняття. Щоб краще оволодіти матеріалом, студент має бути вищою мірою уважним і вимогливим до себе, дисциплінованим і зацікавленим у навчанні.

Найвища якість самостійної роботи студента досягається тоді, коли його власна думка випереджає сторонню допомогу в процесі вивчення нового матеріалу. Це особливо важливо при вивченні історії культури, де активно використовується логічний підхід, принцип історичності з позиції теорії цивілізацій.

Закономірність навчання така: чим ефективніша й систематичніше самостійна робота студента, тим глибші й міцніші його знання. І, навпаки оволодіння знаннями лише напередодні заліку веде до поверхових, розрізнених знань окремих розділів і такого ж швидкого їх «вивітрювання» з голови після атестаційного контролю.

Систематична й ефективна самостійна робота студента є об'єктом особливої уваги викладача, його контролю та сприяння. З цією метою викладач перевіряє письмову підготовку до занять, виставляє атестації поточної успішності, викликає студентів на бесіди, консультації, тощо.

Найдосконалішою формою організації навчального процесу є рейтингова система оцінювання з кредитного модуля, яка робить акцент саме на функції поточного контролю успішності студентів. Її застосування приносить позитивні результати.

10. Рекомендована література

10.1. Базова

1. Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури : Курс лекцій / А.К. Бичко. –К. : 1993.
2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / М.М. Закович. –К. : 2000.
3. Історія української та зарубіжної культури : Навчальний посібник. / [За ред. С.М. Клапчука]. – К., 2007.
4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2009.
5. Історія української культури / [За ред. І. Крип'якевича]. –К., 1994.
6. Культура України : Лекції / [Ра ред. Д. Антоновича]. –К., 1993.
7. Попович М. Нарис історії України / М. Попович. – К., 1998.
8. Русанівський В.М. Культура українського народу : Навчальний посібник / В.М. Русанівський. – К., 1994.

10.2. Допоміжна

1. Асеев Ю.С. Мистецтво стародавнього Києва / Ю.С. Асеев. – К., 1969.
2. Баран В.Д. Черняхівська культура : За матеріалами Верхнього Дністра і Західного Бугу / В.Д. Баран. – К., 1981.
3. Берлинський М.Ф. Історія міста Києва / М.Ф. Берлинський. – К., 1991.
4. Брайчевський В.Г. Утвердження християнства на Русі / В.Г. Брайчевський. – К., 1988.
5. Братко-Кутинський О. Феномен України / О. Братко-Кутинський. – К., 1996.
6. Булашов Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. – К., 1992.
7. Варан В.Д. Походження слов'ян / В.Д. Варан. – К., 1991.
8. Войтович В. Генеалогія богів давньої України / Войтович В. – Рівне, 2007.
9. Волощенко А.К. Нариси з історії суспільно-політичного руху на Україні в 70-х на початку 80-х ХІХ ст / А.К. Волощенко. – К., 1974.
10. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис / О. Воропай. – К., 1993.
11. Грицай Я.Й. Нарис історії України : формування модерної української нації ХІХ – ХХ століття / Я.Й. Грицай. – К. : 1996.
12. Даниленко В.Н. Неолит України / В.Н. Даниленко. – К., 1969.
13. Даниленко В.Н. Энеолит Украины / В.Н. Даниленко. – К., 1974.
14. Забужко О. Дві культури / О. Забужко. – К., 1999.
15. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст./ [за ред. І.Войцехівська (кер. авт. кол.), В.Абліцов, О.Божко та ін]. – К., 1995.
16. Мицик В.Ф. За законами світового ладу : Трипільська цивілізація і світогляд українського народу / В.Ф. Мицик. – К., 2007.
17. Україна і світ : Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства : Навч. посіб. для вузів / [за ред. В.Д. Лановика]. – К., 1994.
18. Чмихов М.О. Курганні пам'ятки як явище давньої культури : Навч. Посіб / М.О Чмихов. – К., 1993.
19. Чмихов М.О. Археологія та стародавня історія України : Навч. посіб. Курс лекцій / М.О. Чмихов, Н.М. Кравченко, І.Т. Черняков. – К., 1992.
20. Чумарна М.І. З початку світу. Україна в символах / М.І. Чумарна. – Львів, 1996.

21. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій : Навч. Посіб./ В.І. Яровий, П.М. Рудяков, В.П.Шумило та ін. – К., 2001.

10.3. Довідкова література

1. Довідник з історії України : в 3-х т. / [за ред. З.І. Підкови, Р.М. Шуста]. – К. : Генеза, 1995. – 435 с.
2. Енциклопедія українознавства : Загальна частина: в 3 т. / [за ред.. В.Кубійовича]. – К., 1995. – 1230 с.
3. Зарубіжні українці / [за ред. С.Ю. Лазебник (кер. авт. кол.), Л.О. Лещенко, Ю.І. Макар та ін.]. – К. : Україна, 1991. – 1252с.
4. Поліщук Є.П. Історія культури : короткий довідник / Є.П. Поліщук. – К. : Український центр духовної культури, 2000. – 196 с.
5. Українська література у портретах і довідках : Давня література – література XIX ст. : Довідник – К. : Либідь, 2000. – 360 с.